

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Seksueel overdraagbare aandoeningen in beeld

Thermometer

seksuele gezondheid

april 2024

De zorg voor morgen begint vandaag

Dit is de halfjaarlijkse thermometer seksuele gezondheid waarin de meest recente gegevens van de Centra Seksuele Gezondheid (CSG's) worden gepresenteerd.

Soa-consulten

In 2023 zijn er in totaal 172.113 soa- en PrEP-consulten uitgevoerd bij de CSG's. Hiervan waren 64.372 (37%) consulten bij vrouwen, 28.834 (17%) bij heteroseksuele mannen, 76.671 (45%) bij mannen die seks hebben met mannen (MSM) en 2.236 (1%) bij genderdiverse personen (bijvoorbeeld transgender, non-binair of genderfluïde). Ten opzichte van het aantal consulten in 2022 is het aantal soa-consulten in 2023 met 5% toegenomen en het aantal PrEP consulten bleef ongeveer gelijk.

Vanwege lage aantallen en gebrek aan registratie in het verleden staat de groep genderdiverse personen niet in de trendfiguren in dit rapport. Trends bij MSM worden apart weergegeven voor consulten die vallen onder de regeling Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg (ASG) en consulten binnen de nationale PrEP-pilot bij de CSG's. Hierna verwijst dit rapport naar deze groepen als MSM – ASG en MSM – PrEP. MSM – PrEP hebben per persoon meer consulten/testen dan MSM – ASG. Daarom zijn vindpercentages op consulniveau niet één-op-één vergelijkbaar tussen deze groepen. Een aantal CSG's biedt, bovenop het aantal plaatsen beschikbaar in de PrEP-pilot, aanvullende PrEP zorg (o.a. door vergoeding via gemeentes). Deze PrEP consulten (n=1.754) zijn in dit rapport meegeteld onder MSM – PrEP. In 2023 waren er 48.440 MSM – ASG consulten en 28.231 MSM – PrEP consulten. Als een PrEP deelnemer tussen zijn PrEP consulten door het CSG bezoekt, vallen deze consulten onder MSM – ASG. Van de MSM – ASG consulten in 2023 waren er 2.932 (6%) van PrEP-pilot deelnemers. Van de consulten bij genderdiverse personen in 2023 waren 795 (36%) PrEP consulten.

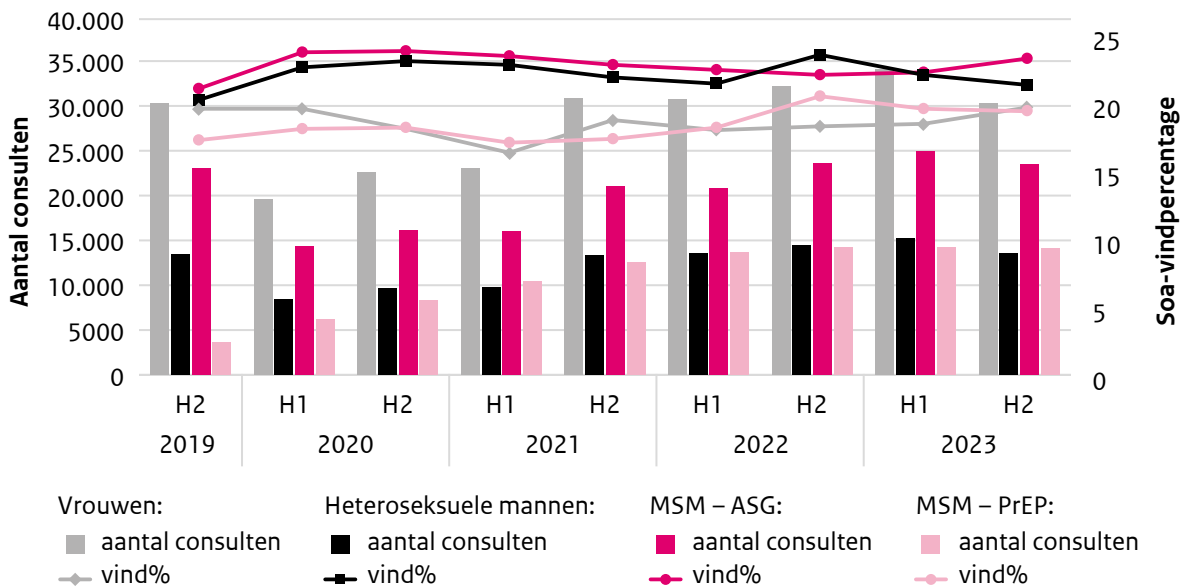
Soa-vindpercentage

Het soa-vindpercentage onder heteroseksuele mannen en MSM – ASG steeg door het afschalen van soa-zorg en strengere prioritering tijdens de COVID-19 pandemie naar 23,5% en 24,3% in de tweede helft van 2020 (Figuur 1). Sindsdien daalde het vindpercentage onder MSM – ASG tot 22,4% in de tweede helft van 2022 en steeg vervolgens naar 23,7% in de tweede helft van 2023. Bij heteroseksuele mannen is een stijging te zien in de tweede helft van 2022 (24,0%), waarna het vindpercentage daalde tot 21,6% in 2023. Bij vrouwen lag het vindpercentage rond de 17,5% in 2020 en 2021, nam toe tot 20,7% in de tweede helft van 2022 en daalde tot 19,5% in 2023. Opvallend is dat bij vrouwen het vindpercentage sinds de tweede helft van 2022 hoger ligt dan in 2020, toen er een strenge prioritering was vanwege COVID-19. Bij heteroseksuele mannen was dit in de tweede helft van 2022 ook het geval, maar in deze groep is in 2023 een afname te zien. Het soa-vindpercentage onder genderdiverse personen was met 19,4% in 2023 iets lager dan in 2022 (21,0%).

Het vindpercentage bij MSM – PrEP schommelde sinds de tweede helft van 2019 rond de 18% en steeg tot 19,8% in de tweede helft van 2023. Als we het vindpercentage op persoonsniveau berekenen in plaats van op consulniveau, had 28% van de MSM – ASG die in 2023 een CSG bezochten minimaal één keer een soa-diagnose. Dit was 40% bij MSM – PrEP.

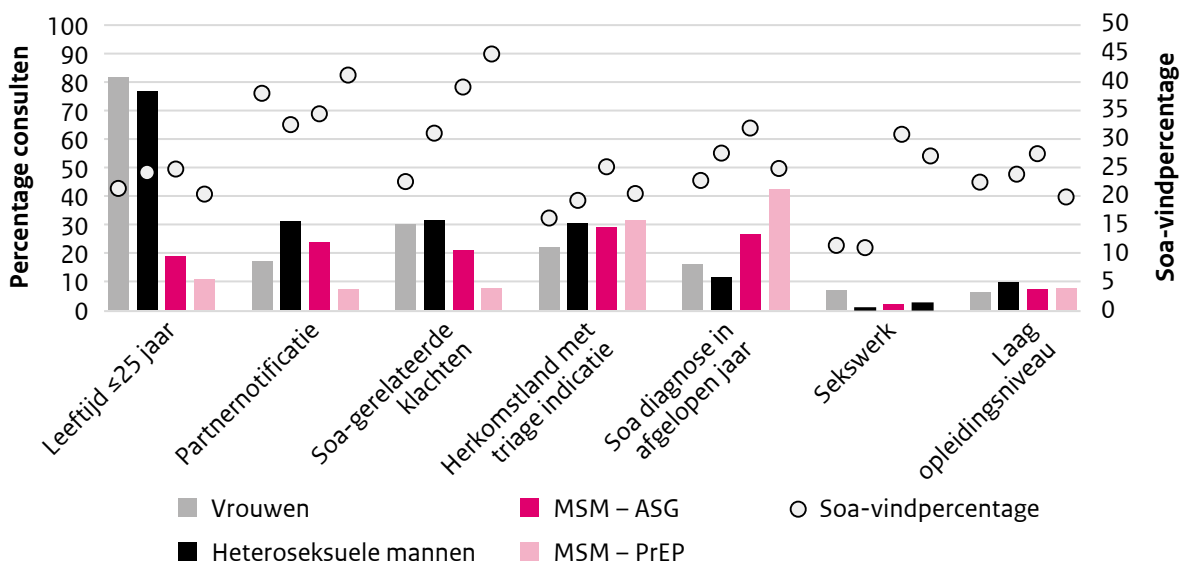
De soa-vindpercentages per risicogroep in 2023 (Figuur 2) laten zien dat het vindpercentage bij personen die partnertificatie ontvingen en bij mannen met soa gerelateerde klachten boven de 30% lag. Onder MSM – ASG met een soa-diagnose in het afgelopen jaar of die sekswerk rapporteerden waren de vindpercentages ook hoger dan 30%.

Figuur 1 Aantal consulten en soa-vindpercentage naar geslacht en seksueel contact per half jaar, 1 juli 2019 t/m 31 december 2023

Soa = chlamydia, gonorrhoe, infectieuze syfilis, hiv en/of infectieuze hepatitis B; H1 = eerste helft van het jaar; H2 = tweede helft van het jaar

Figuur 2 Percentage consulten en soa-vindpercentage naar risicogroep, geslacht en seksueel contact, 2023

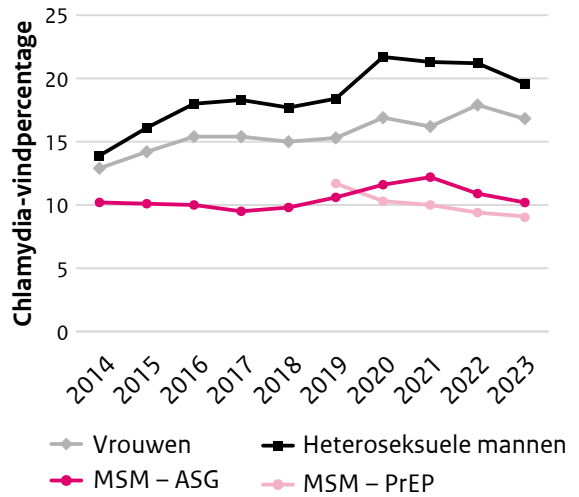

Soa = chlamydia, gonorrhoe, infectieuze syfilis, hiv, en/of infectieuze hepatitis B. Laag opleidingsniveau = geen onderwijs, basisonderwijs, lbo, mavo, vmbo, mbo-1. Herkomstland met triage indicatie = migrant of kind van een migrant uit een gebied met triage-indicatie (Afrika, Midden/Zuid-Amerika, Azië, Turkije, Oost-Europa)

Chlamydia

In 2023 zijn 24.048 chlamydia-diagnoses gesteld bij de CSG's. De meeste diagnoses werden gesteld bij vrouwen (10.755; 45%) en heteroseksuele mannen (5.628; 23%), hiervan waren 14.629 diagnoses (61%) in vrouwen en heteroseksuele mannen van 25 jaar en jonger. Het chlamydia-vindpercentage bij heteroseksuele mannen lag tussen 2020 en 2022 rond de 21% en nam in 2023 iets af tot 19,6% (Figuur 3). Na een stijging tot 17,9% in 2022, nam het vindpercentage onder vrouwen af tot 16,8% in 2023. In 2023 was het vindpercentage bij vrouwen en heteroseksuele mannen van 25 jaar en jonger (19,6%) dubbel zo hoog als dat in degenen boven de 25 jaar (9,6%). Het chlamydia-vindpercentage onder MSM was vergelijkbaar met 2022 en was in 2023 10,2% bij MSM – ASG en 9,4% bij MSM – PrEP. Op persoonsniveau was het vindpercentage 13,3% bij MSM – ASG en 22,0% bij MSM – PrEP. Het chlamydia-vindpercentage onder genderdiverse personen was in 2023 10,8%, vergelijkbaar met 2022 (10,9%).

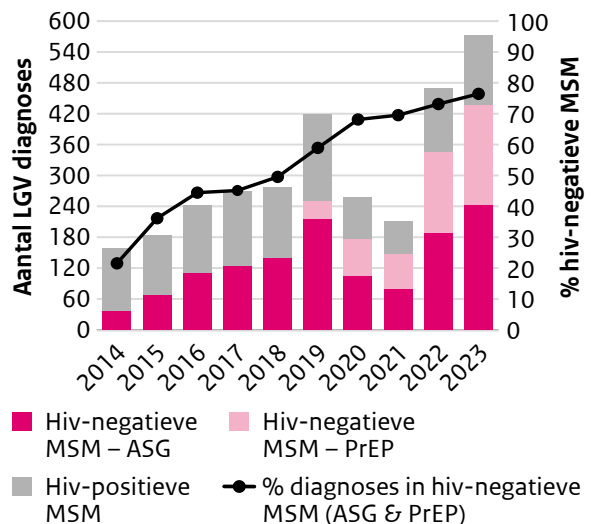
Figuur 3 Chlamydia-vindpercentage naar geslacht en seksueel contact per jaar, 2014-2023

Lymphogranuloma venereum

Van de 5.596 MSM met een anale chlamydia-diagnose werd 95% (n=5.301) in 2023 ook op LGV getest. In 2023 waren er 572 LGV-diagnoses bij MSM. Dit is een stijging van 22% ten opzichte van 2022 (n=469). Deze stijging was te zien in zowel hiv-positieve als hiv-negatieve MSM. Van de LGV-diagnoses in MSM was 76% in hiv-negatieve MSM. Dat is een verdere toename ten opzichte van voorgaande jaren (Figuur 4). Van alle MSM met LGV rapporteerde 61% geen soa-gerelateerde klachten. Het vindpercentage van anale LGV bij MSM getest op anale chlamydia was in 2023 vergelijkbaar met 2022; 2,9% in hiv-positieve MSM, 0,6% in hiv-negatieve MSM – ASG, en 0,7% in hiv-negatieve MSM – PrEP.

Figuur 4 Aantal LGV diagnoses onder MSM naar hiv-status en percentage LGV-diagnoses in hiv-negatieve MSM per jaar, 2014-2023

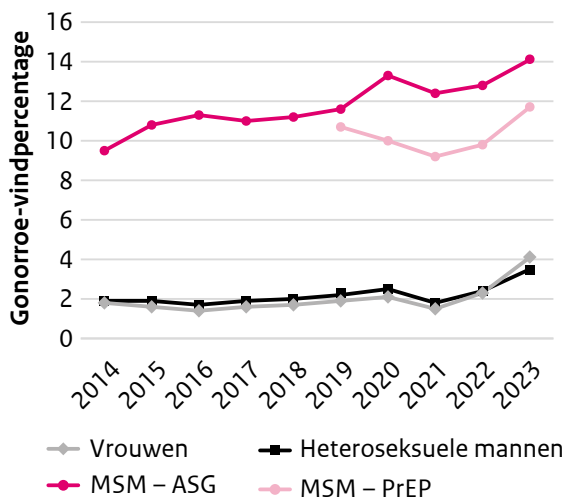
Gonorroë

Sinds de tweede helft van 2022 is een stijging te zien in het aantal gonorroë-diagnoses bij de CSG's. Ook in 2023 nam het aantal gonorroë-diagnoses bij de CSG's verder toe. Het aantal diagnoses steeg met 31% ten opzichte van 2022, naar 13.853. In 2022 was de toename in het aantal diagnoses het sterkste bij vrouwen en heteroseksuele mannen. Dat was ook in 2023 het geval, met een toename van 78% ten opzichte van 2022 in vrouwen (van 1.458 naar 2.598) en 51% in heteroseksuele mannen (van 666 naar 1.007). Gonorroë werd in 2023 nog steeds het vaakst gediagnosticeerd bij MSM, met 6.805 diagnoses in MSM – ASG en 3.236 in MSM – PrEP. Een stijging van respectievelijk 21% en 20% ten opzichte van 2022.

Het gonorroë-vindpercentage nam van 2022 naar 2023 toe onder alle groepen (Figuur 5), maar relatief het meeste bij vrouwen (van 2,3% naar 4,1%) en bij heteroseksuele mannen (van 2,4% naar 3,5%). In de tweede helft van 2023 was het vindpercentage nog hoger: 4,5% bij vrouwen en 3,9% bij heteroseksuele mannen. Vindpercentages namen het sterkst toe bij vrouwen en heteroseksuele mannen van 25 jaar of jonger, met een hoog opleidingsniveau of zonder migratieachtergrond. Opvallend is dat het vindpercentage bij vrouwen zonder migratieachtergrond in 2023 hoger was dan bij vrouwen met een migratieachtergrond uit een herkomstland met triage-indicatie (4,4% versus 3,3%), terwijl in het voorgaande jaren hogere vindpercentages werden gezien bij vrouwen met een migratieachtergrond.

Gonorroë-vindpercentages bij MSM – ASG en MSM – PrEP stijgen sinds 2021 en waren in 2023 respectievelijk 14,1% en 9,2% (Figuur 5). Op persoonsniveau was het vindpercentage 17,1% bij MSM – ASG en 26,7% bij MSM – PrEP. Het gonorroë-vindpercentage onder genderdiverse personen was in 2023 (9,4%) lager dan in 2022 (10,5%).

Figuur 5 Gonorroë-vindpercentage naar geslacht en seksueel contact per jaar, 2014-2023

Antibioticaresistentie van gonokokken

In 2023 hebben 15 van de 24 CSG's gevoeligheidsbepalingen uitgevoerd voor de Gonokokken Resistentie tegen Antibiotica Surveillance (GRAS). Binnen deze CSG's is bij 41% van de personen met een gonorroë-infectie ook een gevoeligheidsbepaling gerapporteerd (n=4.642). Er is in GRAS geen resistentie gevonden voor ceftriaxon, het huidige voorkeursmiddel voor behandeling van gonorroë. Resistentie tegen azitromycine nam de afgelopen jaren toe en is verder toegenomen tot 30,6% in 2023.

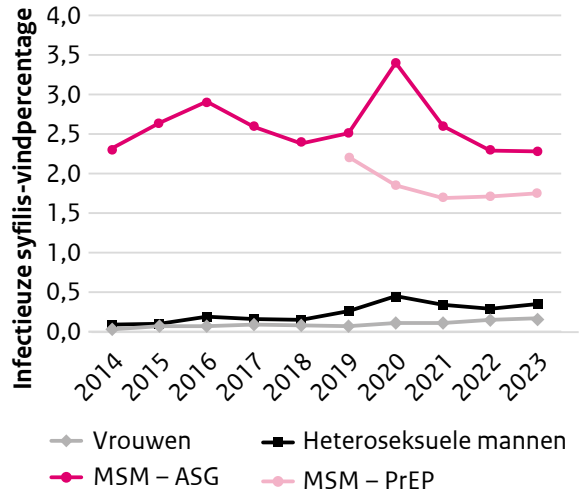
Infectieuze syfilis

Er werden in 2023 1.693 diagnoses van infectieuze syfilis gesteld bij de CSG's, een toename van 8% ten opzichte van 2022. Van alle diagnoses werd 64% vastgesteld bij MSM – ASG (n=1.080), 29% bij MSM – PrEP (n=487), 3% bij genderdiverse personen (n=45), 3% bij heteroseksuele mannen (n=43) en 2% bij vrouwen (n=38). Infectieuze syfilis-vindpercentages in 2023 waren vergelijkbaar met 2022 in MSM – ASG (2,3% en 2,3%) en MSM – PrEP (1,7% en 1,8%) (Figuur 6). Bij heteroseksuele mannen steeg het vindpercentage tot 0,45% in 2020, daalde vervolgens tot 0,29% in 2022, en nam in 2023 weer toe tot 0,35%. Bij vrouwen is het vindpercentage sinds 2019 gestegen van 0,07% naar 0,17% in 2023. Het infectieuze syfilis-vindpercentage bij genderdiverse personen was 2,1% in 2023, een lichte daling ten opzichte van 2,4% in 2022.

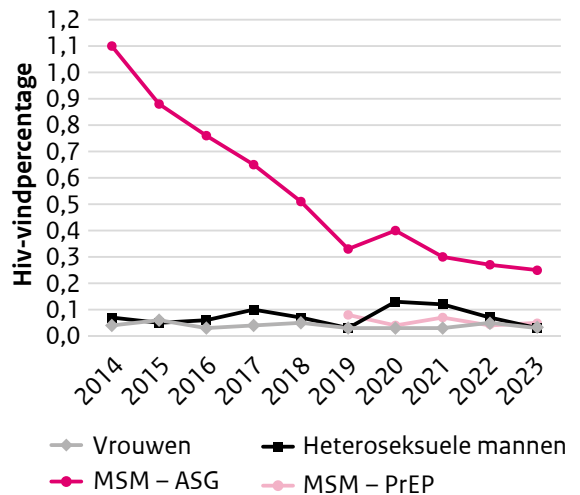
Hiv

In 2023 zijn er bij de CSG's 141 nieuwe hiv-diagnoses gesteld. Dat aantal is vergelijkbaar met 2022 (n=144), maar een afname ten opzichte van 2019 (n=174). Van de 141 diagnoses in 2023 was 77% (n=108) bij MSM – ASG, 10% (n=14) bij MSM – PrEP, 6% (n=8) bij genderdiverse personen, 5% (n=7) bij vrouwen en 3% (n=4) bij heteroseksuele mannen. Bij MSM – PrEP waren 6 van de 14 diagnoses in een PrEP-startconsult, bij genderdiverse personen waren dit 3 van de 8 diagnoses. Het hiv-vindpercentage daalt al jaren langzaam onder MSM – ASG en was met 0,25% in 2023 vergelijkbaar met 2022 (0,27%). Bij vrouwen, heteroseksuele mannen en MSM – PrEP is het vindpercentage stabiel laag onder de 0,1% (Figuur 7). Het hiv-vindpercentage bij genderdiverse personen was 0,4% in 2023 (0,8% in 2022).

Figuur 6 Infectieuze syfilis-vindpercentage naar geslacht en seksueel contact per jaar, 2014-2023

Figuur 7 Hiv-vindpercentage naar geslacht en seksueel contact per jaar, 2014-2023

PrEP-pilot

Medio 2019 is de nationale Pre-Expositie Profylaxe (PrEP) pilot gestart bij de CSG's. Aanvullende PrEP consulten bij de CSG's (o.a. via vergoeding door de gemeente, n=1.754), die buiten de pilot vallen, zijn niet meegerekend in de beschrijving van het PrEP pilot programma hieronder. In de pilot zijn er in totaal 97.885 PrEP start en follow-up consulten geweest. Op 31 december 2023 had het PrEP-pilot programma naar schatting 8.496 deelnemers.

In 2023 zijn in totaal 1.461 PrEP start en 25.873 PrEP follow-up consulten uitgevoerd, waarvan 97% bij MSM. In deze periode hadden 1.521 personen een eerste PrEP-consult (dit kan een start of follow-up consult zijn), waarvan 91% MSM en 8% in genderdiverse personen. In 38% van deze eerste consulten gaf men aan al PrEP gebruikt te hebben in het afgelopen jaar. De meest voorkomende indicatie om met PrEP te starten was anale seks zonder condoom (68%), gevolgd door een rectale soa diagnose (18%). In 98% van de PrEP follow-up consulten werd recent PrEP gebruik (<3 maanden) geregistreerd, waarvan 53% dagelijks, 42% intermitterend en 5% beiden.

Er zijn in 2023 643 deelnemers gestopt met deelname aan de PrEP-pilot bij het CSG. Van 245 deelnemers (38%) is een reden om te stoppen geregistreerd. Verminderd risico (75%) was veruit de meest voorkomende reden om te stoppen met PrEP gebruik.

Sense

In 2023 zijn er 12.492 Sense hulpvragen geregistreerd, waarvan 68% bij vrouwen, 28% bij mannen en 4% bij genderdiverse personen. De meest voorkomende gespreksthema's bij vrouwen waren anticonceptie (36%) en seksualiteit (29%). Bij mannen was het voornaamste thema seksualiteit (63%). Bij genderdiverse personen waren genderidentiteit (53%) en seksualiteit (17%) de meest voorkomende thema's. De resultaten zijn echter moeilijk te interpreteren omdat de registratie van Sense hulpvragen niet uniform is.

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven

www.rivm.nl

april 2024

*Met dank aan alle Centra Seksuele Gezondheid, GGD-en,
en de medisch microbiologische laboratoria.*

Contact: soap@rivm.nl